

การศึกษาประสิทธิผลของนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนา
วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร
จังหวัดสมุทรสงคราม ให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชา
Studying the Effectiveness of Innovative Learning Networks to Promote
and Develop Agricultural Tourism Community Enterprises and Farmer
Maid Networks in Samut Songkhram Province to Have the Capacity
According to The King's Philosophy

ชุมพล รอดแจ่ม

อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: chumpon.ro@ssru.ac.th

บุญชาญ ผ่านสุวรรณ

นักวิจัย ศูนย์วิจัยทางการเกษตร สวนวิจัย

E-mail: nook392@gmail.com

Chumpon Rodjam

Lecturer, College of Innovation and Management,

Suan Sunandha Rajabhat University

Boonchan Phansuwan

Researcher, Agricultural Research Center Suan Natthee

รับเข้า: 21 กรกฎาคม 2565 แก้ไข: 13 สิงหาคม 2565 ตอปรับ: 30 สิงหาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดสมุทรสงคราม ให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชา กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่งเป็นการพัฒนานวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดสมุทรสงคราม ให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชา คือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และกลุ่มที่สอง สมาชิกวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 250 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์และแบบประเมิน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของ

คู่มือเอกสารประกอบ และประเมินความพึงพอใจต่อการอบรมหลักสูตรนักการตลาดวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า การประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความมีประโยชน์ของแต่นวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาของจังหวัดสมุทรสงคราม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือเอกสารประกอบ มีความเหมาะสมค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ระดับมาก และผลการประเมินความพึงพอใจต่อการอบรมเรื่องหลักสูตรนักการตลาดวิสาหกิจชุมชน มีความพึงพอใจค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด สรุปได้นวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาของจังหวัดสมุทรสงคราม มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความมีประโยชน์ใช้รูปแบบ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ เครือข่ายการเรียนรู้ ศาสตร์พระราชา

Abstract

This research objective was to study the effectiveness of learning network innovations to promote and develop agritourism community enterprises and farmer maid networks in Samut Songkhram province according to the King's Philosophy. The sample was divided into 2 groups: the first group was the development of innovative learning networks to promote and develop agritourism community enterprises, and farmer maid networks in Samut Songkhram Province have the capability according to the King's Philosophy, which is a group of 5 experts; and the second group was the agricultural tourism community enterprise, which has 250 people in Samut Songkhram Province. Data collection tools consist of interviews and assessments for data analysis to assess accuracy. Suitability and evaluate satisfaction with the community enterprise marketer training course using mean statistics, standard deviations, and content analysis.

The results of the assessment of accuracy, suitability, feasibility, and usefulness of learning network innovations to promote and develop agritourism community enterprises and farmer maid networks have the capability, according to the King's Philosophy of Samut Songkhram province. The overall average was at its highest level. The results of the evaluation of the suitability of each of the results of the

documentation manual are reasonable, the overall average is at a high level, and the results of the satisfaction assessment of the training on the community enterprise marketer course show that the overall average satisfaction was at the highest level. In conclusion, learning network innovations to promote and develop agritourism community enterprises and farmer maid networks to have the capability according to the King's Philosophy of Samut Songkhram Province. Accuracy, suitability, feasibility, and usefulness of the model.

Keywords: effective, learning network, King's Philosophy

บทนำ

วิสาหกิจชุมชนเป็นกิจการของชุมชนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าหรือให้บริการที่ดำเนินการโดยคนในชุมชนที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันเพื่อประกอบกิจการเพื่อสร้างงานสร้างรายได้ และสร้างอาชีพที่สามารถพึ่งพาตนเอง และครอบครัว รวมถึงชุมชนและระหว่างชุมชน ลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน คือ ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการ ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน โดยใช้วัตถุดิบ ทรัพยากร แรงงาน และทุนในชุมชนโดยมีมิติของเงิน ทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคม (สุดอนอม ต้นเจริญ, 2559: 1-3) นอกจากนี้วิสาหกิจชุมชนยังมีลักษณะสำคัญ คือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เป็นนวัตกรรมของสังคม เป็นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล มีการดำเนินงานแบบบูรณาการ โดยเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ และมีการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมาย อุดมการณ์ของการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน มีจุดมุ่งหมายให้เป็นองค์กรในการขับเคลื่อน เศรษฐกิจชุมชนซึ่งเป็นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ โดยนัยแล้วเศรษฐกิจชุมชน คือ มิติที่เป็นรูปธรรมทางด้านเศรษฐกิจของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (คณิดา ไกรสันติ และ รัสมนต์ คำศรี, 2559) บนพื้นฐานหลักการของเส้นทางสายกลางในการสร้างความสมดุลในการพัฒนา มีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการผลิต โดยเน้นการผลิตที่หลากหลาย สอดคล้องกับธรรมชาติและภูมิโนเวศ รวมทั้งส่งเสริมการจำหน่ายตั้งแต่ระดับชุมชน จนถึงนอกชุมชน ตลอดจนกระบวนการผลิตและจำหน่ายยึดหลักการของความยุติธรรม ผู้ผลิตผลิตอาหารปลอดภัย ผู้บริโภคไม่เอาเปรียบผู้ผลิต การดำเนินกิจกรรมดังกล่าว วิสาหกิจชุมชน ต้องใช้ฐานความรู้ในระบบการผลิต การจำหน่าย การตลาด และบริหารจัดการโดยยึดหลักคุณธรรม หรือธรรมาภิบาล นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายในการผลิตและจำหน่ายของวิสาหกิจชุมชนจะทำให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ซึ่งหมายถึงการมีภูมิคุ้มกันที่แข็งแกร่งมากขึ้น จุดอ่อนของผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่พบว่ายังอยู่ในระดับพื้นฐาน ยังขาดการต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added)

วิสาหกิจชุมชนยังมีปัญหาในเรื่องของการบริหาร (นาวัน พรหมใจสา และคณะ, 2563: 3) จัดการปัญหา ด้านการตลาดที่วิสาหกิจชุมชนยังขาดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ขาดการวิเคราะห์ทางด้านการตลาด และช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ยังเป็นสาเหตุให้ผู้ผลิตไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ซื้อได้ เท่าที่ควร แม้ในความเป็นจริง ภาครัฐฯ ได้ให้การสนับสนุนการประกอบธุรกรรมของวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง

จากความสำเร็จของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับคุณค่าในสายตาของผู้บริโภค ความทันสมัย และปัญหาที่เกิดจากการแข่งขัน ประกอบกับการศึกษาความต้องการของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ จังหวัดสมุทรสงครามหลายแห่ง พบว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่สมุทรสงคราม ซึ่งทำการผลิตจำหน่ายสินค้าจากมะพร้าว ส้มโอ ฝรั่งดัดย้อม แชมพู สบู่ และอื่น ๆ อีกมากมาย แต่ประสบปัญหาด้านการเก็บวัตถุดิบคือการปลูกและการเก็บผลผลิตมาแปรรูป เนื่องจากลูกหลานนิยมไปทำงานโรงงานและบริษัทในเมืองมากกว่าทำการเกษตรและแปรรูปซึ่งสามารถส่งเงินมาเลี้ยงดูแลครอบครัวได้ ต่อไปการผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นจะสูญหายไป (สุดถนอม ต้นเจริญ, 2559: 12-15) นอกจากนั้นหนึ่งในอาชีพที่คนรุ่นใหม่อาจจะอยากเป็นคือ เกษตรกร ก็ได้ ด้วยชีวิตที่เร่งรีบในเมืองหลวงที่แสนจะกดดันจากปัญหาหลายด้าน คงจะเกินกว่าคนที่ต้องการใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายจะทนไหว แคมโรcky ไข่เจียว ที่มากับอาหาร แต่เป็นวาระสำคัญของคนที่ไม่อยากจะป่วยตาย และเมื่อวันหนึ่งทุกคนต่างหันมาปลูกผัก ทำสวนปลอดสารพิษเป็นของตัวเอง องค์กรความรู้ด้านการเกษตรจะกลายเป็นศาสตร์ที่น่าสนใจพอ ๆ กับ ศาสตร์ด้านข้อมูลเกี่ยวกับเกษตรสมัยใหม่ ที่ตอนนี้ใคร ๆ ก็อยากเรียนรู้ แต่ครั้งจะก้มหน้าก้มตาทำเกษตรแบบเดิม ๆ ที่ได้ผลผลิตต่ำ แต่สูญเสียทรัพยากรมาก โดยเฉพาะสัดส่วนการใช้น้ำ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยแล้วภาคเกษตรใช้น้ำมากถึง 75% ของภาพรวมการใช้น้ำของทั้งประเทศเลยทีเดียว ลองนึกภาพตาม ถ้าเราสามารถนำความชำนาญของเกษตรกรรุ่นเก่ามาผสานเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และประยุกต์ใช้โดยคนรุ่นใหม่ทีพร้อมจะเรียนรู้และพัฒนาการเกษตรให้ได้ผลผลิตที่ดี มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และขยายตลาดสินค้าเกษตรได้กว้างขึ้น (วรรณิดา สารีคำ และคณะ, 2562: 3)

โดยบทความส่วนหนึ่งโครงการวิจัยชุดเรื่อง “นวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาของจังหวัดสมุทรสงคราม” เพื่อที่จะส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตสินค้าและบริการทางการเกษตร รวมถึงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของวิสาหกิจชุมชนและแม่บ้านเกษตรกรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร ให้มีขีดความสามารถในการเชื่อมโยงเครือข่ายเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามศาสตร์พระราชา ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวจะส่งผลการพัฒนาคนรุ่นใหม่ที่มีใจรักการเกษตร ให้รู้จักบริหารจัดการการเกษตรด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถต่อยอดไปสู่การเป็นผู้ประกอบการ พึ่งพาตนเอง และผู้นำ

ทางวิสาหกิจการเกษตรในท้องถิ่นได้ ในช่วงเริ่มแรกจะเป็นศูนย์กลางและออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงการนำผลการวิจัยพัฒนาสู่การเสนอแนวทางการผลักดันนโยบายการส่งเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อหนุนเสริมความเป็นปึกแผ่นของชุมชน ทั้งนี้เพราะความเป็นปึกแผ่นของชุมชนมีความสำคัญ และเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่จะทำให้การท่องเที่ยวชุมชนเกิดความยั่งยืน และยังเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สร้างพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนในทุกมิติ เพราะจะช่วยให้เกิดความร่วมมือช่วยเหลือกันไปสู่เป้าหมายที่ชุมชนกำหนดไว้ และก่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนชุมชนให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนที่จะเกิดขึ้นอย่างยั่งยืน จากเหตุผลข้างต้นจึงเป็นประเด็นสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาประสิทธิผลของนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดสมุทรสงคราม ให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชา” เพื่อที่จะส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตสินค้าและบริการทางการเกษตร รวมถึงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของวิสาหกิจชุมชนและแม่บ้านเกษตรกรเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร ให้มีขีดความสามารถในการเชื่อมโยงเครือข่ายเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามศาสตร์พระราชา

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดสมุทรสงคราม ให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชา

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ประสิทธิผลของนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดสมุทรสงคราม ให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชา ประชากร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่งเป็นการพัฒนานวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดสมุทรสงคราม ให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชา คือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน (Dworkin, 2012; Onwuegbuzie and Leech, 2007) และกลุ่มที่สอง สมาชิกวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 250 คน สำหรับการอบรมเรื่องหลักสูตรนวัตกรรมการตลาดวิสาหกิจชุมชน

ท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรตามศาสตร์พระราชา จังหวัดสมุทรสงคราม (Fusch and Ness, 2015; Guest, Bunce, and Johnson, 2006)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 เครื่องมือ ตามขั้นตอนการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์แบบประเมินวัตรกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน มีดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิ ตอนที่ 2 การประเมินวัตรกรรมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร ให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนตามศาสตร์พระราชา จังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ข้อ โดยใช้ในการประเมินรูปแบบฯ คู่มือการใช้ และหลักสูตรฝึกอบรม หลักสูตรผู้บริหารวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยใช้หลักการ 4 อย่าง ได้แก่ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นประโยชน์ และด้านความถูกต้อง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดไว้ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด กำหนดค่าระดับคะแนนเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1

2. แบบสัมภาษณ์แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือเอกสารประกอบ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน มีดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิ ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของคู่มือเอกสารประกอบวัตรกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาของจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดไว้ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด กำหนดค่าระดับคะแนนเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1

3. แบบสัมภาษณ์แบบประเมินความพึงพอใจต่อการอบรมเรื่องหลักสูตรนักการตลาดวิสาหกิจชุมชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน มีดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นส่วนแสดงถึงการประกอบอาชีพ และจุดมุ่งหมายก่อนเข้ารับการอบรม เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบคำตอบ (Checklist) ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้ถูกสัมภาษณ์ที่มีต่อผลของการฝึกอบรมเมื่อสิ้นสุดการอบรมประกอบด้วยข้อคำถาม 8 ข้อ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดไว้ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด กำหนดค่าระดับคะแนนเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1

โดยผู้ทำการวิจัยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในแต่ละระดับชั้น โดยใช้สูตรคำนวณหาช่วงกว้างของชั้น โดยใช้สูตรของ กัลยา วาณิชย์บัญชา (2556) คือ

$$\begin{aligned}\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= 0.80\end{aligned}$$

ซึ่งแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับดังนี้

4.21 - 5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
3.41 - 4.20	หมายถึง	ระดับมาก
2.61 - 3.40	หมายถึง	ระดับปานกลาง
1.81 - 2.60	หมายถึง	ระดับต่ำ
1.00 - 1.80	หมายถึง	ระดับต่ำมาก

ผู้วิจัยได้รับยืนยันการสร้างความเที่ยงตรง ความครอบคลุมเนื้อหา และความถูกต้องในสำนวนภาษาของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนของข้อความ ความเหมาะสมและความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (McKeen, James D. and Smith, Heather A., 2003) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (The Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของแบบสัมภาษณ์แบบประเมินนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ ได้ค่าเฉลี่ยของค่า IOC ทั้งฉบับจำนวน 4 ข้อ เท่ากับ 1.00 แบบสัมภาษณ์แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือเอกสารประกอบ ได้ค่าเฉลี่ยของค่า IOC ทั้งฉบับจำนวน 16 ข้อ เท่ากับ 1.00 และแบบสัมภาษณ์แบบประเมินความพึงพอใจต่อการอบรมเรื่องหลักสูตรนวัตกรรมการตลาดวิสาหกิจชุมชน ได้ค่าเฉลี่ยของค่า IOC ทั้งฉบับจำนวน 8 ข้อ เท่ากับ 1.00 มากกว่า 0.80 มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระดับสูงมาก

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และแบบประเมินโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ประสิทธิผลของนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดสมุทรสงคราม ให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

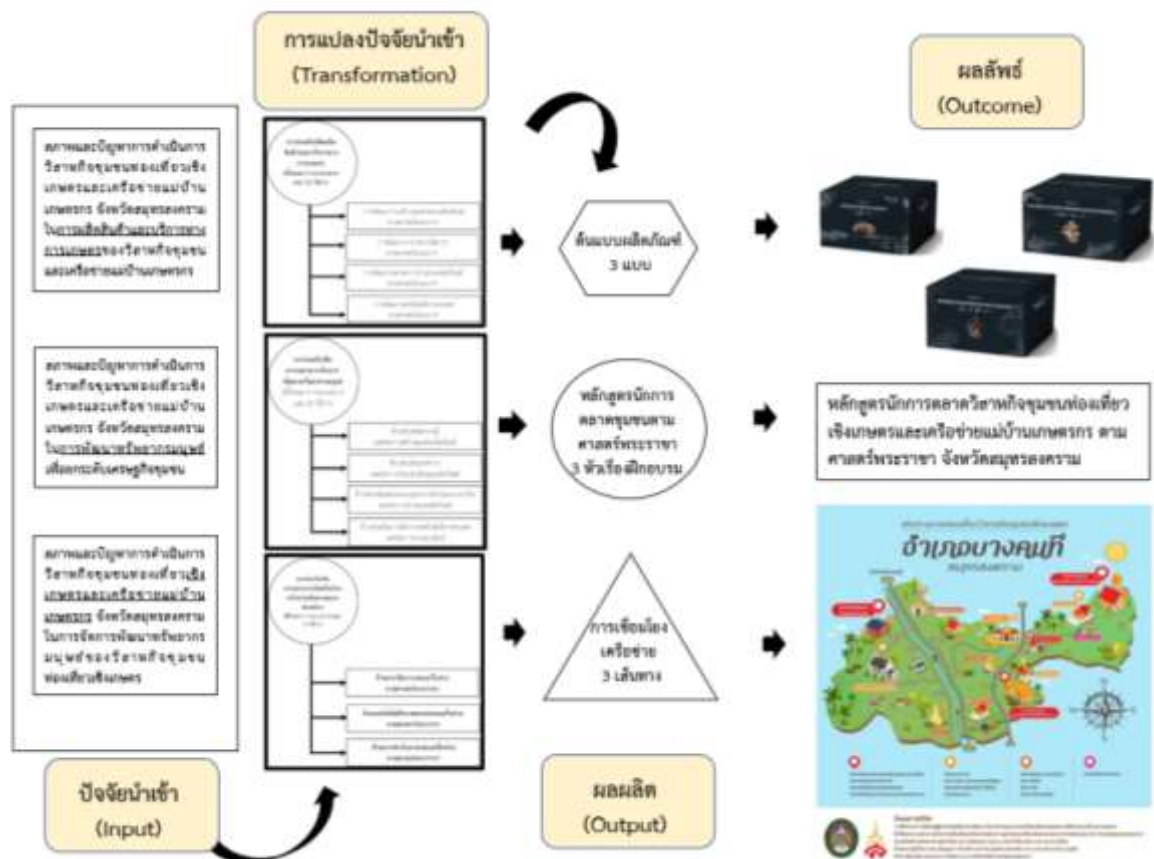
การศึกษารวบรวมข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ของโครงการย่อย 3 โครงการ มีรายละเอียดแต่ละโครงการดังนี้

โครงการวิจัยย่อยที่ 1: การส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตสินค้าและบริการทางการเกษตรของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรตามศาสตร์พระราชา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญ สรุปได้ 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาการสร้างจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ตามศาสตร์พระราชา องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาการบริหารจัดการตามศาสตร์พระราชา องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาเทคนิคการนำเสนอผลิตภัณฑ์ตามศาสตร์พระราชา และองค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศตามศาสตร์พระราชา กับ 23 วิธีการ

โครงการวิจัยย่อยที่ 2: การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร ให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนตามศาสตร์พระราชา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญ สรุปได้ 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านส่งเสริมความรู้ตามแนววิถีเศรษฐกิจชุมชนตามศาสตร์ องค์ประกอบที่ 2 ด้านส่งเสริมองค์การดำเนินตามแนววิถีเศรษฐกิจชุมชนตามศาสตร์ องค์ประกอบที่ 3 ด้านส่งเสริมสมรรถนะบุคลากรในประกอบอาชีพตามแนววิถีเศรษฐกิจชุมชนตามศาสตร์ และองค์ประกอบที่ 4 ด้านส่งเสริมการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศตามวิถีเศรษฐกิจชุมชนตามศาสตร์พระราชา กับ 25 วิธีการ

โครงการวิจัยย่อยที่ 3: เครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร ให้มีขีดความสามารถในการเชื่อมโยงเครือข่ายเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามศาสตร์พระราชา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญ สรุปได้ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการจัดการของเครือข่ายตามศาสตร์พระราชา องค์ประกอบที่ 2 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเครือข่ายตามศาสตร์พระราชา และองค์ประกอบที่ 3 ด้านการดำเนินงานของเครือข่ายตามศาสตร์พระราชา กับ 22 วิธีการ

จากนั้นนำผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาของจังหวัดสมุทรสงคราม นวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาของจังหวัดสมุทรสงคราม ตามที่ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอแนะทั้งหมดสำหรับสร้างเอกสารประกอบการใช้นวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาของจังหวัดสมุทรสงครามตามผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ และได้นวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาของจังหวัดสมุทรสงคราม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 นวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาของจังหวัดสมุทรสงคราม

จากภาพที่ 1 นวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาของจังหวัดสมุทรสงครามมีอยู่ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) มีอยู่ 3 ปัจจัย ขั้นตอนที่ 2 การแปลงปัจจัยนำเข้า (Transformation) มีอยู่ 3 การแปลงปัจจัยนำเข้า และขั้นตอนที่ 3 ผลผลิต (Output) มีอยู่ 3 ผลผลิต รายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ปัจจัยนำเข้าของนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาของจังหวัดสมุทรสงคราม มีอยู่ 3 ปัจจัย ได้แก่

ปัจจัยนำเข้าที่ 1 สภาพและปัญหาการดำเนินการวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดสมุทรสงคราม ในการผลิตสินค้าและบริการทางการเกษตรของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร

ปัจจัยนำเข้าที่ 2 สภาพและปัญหาการดำเนินการวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดสมุทรสงคราม ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน

ปัจจัยนำเข้าที่ 3 สภาพและปัญหาการดำเนินการวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดสมุทรสงคราม ในการจัดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ขั้นตอนที่ 2 การแปลงปัจจัยนำเข้าของนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาของจังหวัดสมุทรสงคราม มีอยู่ 3 การแปลงปัจจัยนำเข้า ได้แก่

การแปลงปัจจัยนำเข้าที่ 1: การส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตสินค้าและบริการทางการเกษตรของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรตามศาสตร์พระราชา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญ สรุปได้ 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาการสร้างจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ตามศาสตร์พระราชา องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาการบริหารจัดการตามศาสตร์พระราชา องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาเทคนิคการนำเสนอผลิตภัณฑ์ตามศาสตร์พระราชา และองค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศตามศาสตร์พระราชา กับ 23 วิธีการ

การแปลงปัจจัยนำเข้าที่ 2: การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร ให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนตามศาสตร์พระราชา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญ สรุปได้ 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านส่งเสริมความรู้ตามแนววิถีเศรษฐกิจชุมชนตามศาสตร์ องค์ประกอบที่ 2 ด้านส่งเสริมองค์การดำเนินตามแนววิถีเศรษฐกิจชุมชนตามศาสตร์ องค์ประกอบที่ 3 ด้านส่งเสริมสมรรถนะบุคลากรในประกอบอาชีพตามแนววิถีเศรษฐกิจชุมชนตามศาสตร์ และองค์ประกอบที่ 4 ด้านส่งเสริมการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศตามวิถีเศรษฐกิจชุมชนตามศาสตร์พระราชา กับ 25 วิธีการ

การแปลงปัจจัยนำเข้าที่ 3: เครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร ให้มีขีดความสามารถในการเชื่อมโยงเครือข่ายเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามศาสตร์พระราชา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญ สรุปได้ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการจัดการของเครือข่ายตามศาสตร์พระราชา องค์ประกอบที่ 2 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของเครือข่ายตามศาสตร์พระราชา และองค์ประกอบที่ 3 ด้านการดำเนินงานของเครือข่ายตามศาสตร์พระราชา กับ 22 วิธีการ

ขั้นตอนที่ 3 ผลผลิตของนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาของจังหวัดสมุทรสงคราม มีอยู่ 3 ผลผลิต ได้แก่

ผลผลิตลำดับที่ 1 ต้นแบบผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรตามศาสตร์พระราชา จังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ สารสำคัญ วัตถุประสงค์ของโครงการ หลักการที่เป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์

ผลผลิตลำดับที่ 2 หลักสูตรนํ้าการตลาดวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรตามศาสตร์พระราชา จังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาฝึกอบรม/สัมมนา และการวัดและประเมินผล

ผลผลิตลำดับที่ 3 การเชื่อมโยงเครือข่ายเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามศาสตร์พระราชา จังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ สารสำคัญ วัตถุประสงค์ของโครงการ หลักการการเชื่อมโยงเครือข่ายเส้นทาง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความมีประโยชน์ของนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้

รายการประเมิน		ระดับความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความมีประโยชน์		
		$\bar{X}$	SD	ความหมาย
1	ความถูกต้อง	4.33	0.60	มากที่สุด
2	ความเหมาะสม	4.24	0.61	มากที่สุด
3	ความเป็นไปได้	4.22	0.61	มากที่สุด
4	ความมีประโยชน์	4.34	0.55	มากที่สุด
ภาพรวม		4.28	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความมีประโยชน์ของนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาของจังหวัดสมุทรสงคราม ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ คือ มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความมีประโยชน์ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.28$, $SD=0.52$) สรุปได้ว่านวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาของจังหวัดสมุทรสงคราม มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความมีประโยชน์ใช้รูปแบบ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของคู่มือเอกสารประกอบ

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
1 คู่มือเอกสารประกอบ	3.46	0.53	มาก
2 ต้นแบบผลิตภัณฑ์	3.75	0.44	มาก
3 หลักสูตรนักรดลาดวิสาหกิจชุมชน	3.96	0.55	มาก
4 การเชื่อมโยงเครือข่ายเส้นทาง	3.47	0.47	มาก
ภาพรวมระดับความเหมาะสม	3.66	0.50	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือเอกสารประกอบนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาของจังหวัดสมุทรสงคราม ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ คือ มีความเหมาะสมค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=3.66$, $SD=0.50$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการอบรมเรื่องหลักสูตรนักรดลาดวิสาหกิจชุมชน

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
1 ความพึงพอใจที่ได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ฝึกอบรม	4.27	0.60	มากที่สุด
2 ความพึงพอใจที่ได้ฝึกปฏิบัติในเรื่องที่ฝึกอบรม	4.23	0.51	มากที่สุด
3 ความพึงพอใจที่คาดว่าจะสามารถนำผลฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ได้	4.28	0.66	มากที่สุด
4 ความพึงพอใจที่ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น	4.26	0.56	มากที่สุด
5 ความพึงพอใจที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น	4.25	0.50	มากที่สุด
6 ความพึงพอใจที่มีต่อวิธีการฝึกอบรมเหมาะสมกับการเรียนรู้	4.38	0.53	มากที่สุด
7 ความพึงพอใจที่มีอุปกรณ์ฝึกอบรมเพียงพอกับจำนวนผู้เข้าอบรม	4.29	0.56	มากที่สุด
8 การมาอบรมครั้งนี้มีความพึงพอใจที่ได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้	4.28	0.56	มากที่สุด
ภาพรวมระดับความพึงพอใจ	4.27	0.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 250 คน สำหรับการอบรมเรื่องหลักสูตรนักรดลาดวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรตามศาสตร์พระราชา จังหวัดสมุทรสงคราม มีความพึงพอใจค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.27$, $SD=0.60$)

อภิปรายผล

นวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาราชของจังหวัดสมุทรสงคราม มีอยู่ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) มีอยู่ 3 ปัจจัย ขั้นตอนที่ 2 การแปลงปัจจัยนำเข้าของนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาราชของจังหวัดสมุทรสงคราม มีอยู่ 3 การแปลงปัจจัยนำเข้า และขั้นตอนที่ 3 ผลผลิตของนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาราชของจังหวัดสมุทรสงคราม มีอยู่ 3 ผลผลิต และการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความมีประโยชน์ของแต่นวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาราชของจังหวัดสมุทรสงคราม ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ คือ มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความมีประโยชน์ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด สรุปได้นวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้สู่การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเครือข่ายแม่บ้านเกษตรกรให้มีขีดความสามารถตามศาสตร์พระราชาราชของจังหวัดสมุทรสงคราม มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความมีประโยชน์ใช้รูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณิดา สารีคำ จันทิมา พรหมเกษ และ จักรเศ เมตตะธำรงค์ (2562) ได้ศึกษาศักยภาพการจัดการห่วงโซ่อุปทานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่มีต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรในจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า 1) ศักยภาพการจัดการห่วงโซ่อุปทานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรในจังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้านในระดับมาก ได้แก่ ด้านการจัดซื้อจัดหาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้านการดำเนินงาน/การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้านการบริหารสินค้าคงคลังที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และด้านการกระจายสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) ผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรในจังหวัดสกลนครอยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ กิจกรรมมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมมีต้นทุนในการดำเนินงานต่ำลง กิจกรรมมีผลกำไรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และกิจกรรมมียอดขายสินค้าที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง 3) ความสัมพันธ์ของศักยภาพการจัดการห่วงโซ่อุปทานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรในจังหวัดสกลนคร พบว่า ศักยภาพการจัดการห่วงโซ่อุปทานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ต่อกันกับผลการดำเนินงาน และสามารถทำนายผลการดำเนินงานได้ ดังนั้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีการปรับตัวด้านการจัดการห่วงโซ่อุปทานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

ของสภาพแวดล้อมและความต้องการของผู้บริโภค ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการผลิตและบริการ เพื่อให้
องค์การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ต้นแบบผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการควรมีการวิจัยหรือพัฒนาสินค้าใหม่ ๆ ในวิถีเศรษฐกิจ
ชุมชนตามศาสตร์พระราชา
2. ผู้ประกอบการควรอบรมเรื่องการผลิตและการตลาดของสินค้าใหม่ในวิถีเศรษฐกิจ
ชุมชนตามศาสตร์พระราชา
3. ผู้ประกอบการควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ การสัมผัสวิถีชีวิต หรือการกินอยู่และทำกิจกรรม
ร่วมกับชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

สามารถใช้วิธีวิทยาการวิจัยในลักษณะอื่นหรือการวิจัยเชิงอนาคต (futures research) เพื่อให้
ได้มาซึ่งองค์ประกอบหรือปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขัน เพื่อเป็นการตอบสนอง
ทิศทางในอนาคตของผลการวิจัย อันได้แก่ เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เทคนิค EFR-
Ethnographic Futures Research เทคนิค EDFR-Ethnographic Delphi Futures Research เทคนิค
ฟอร์ไซต์ (Foresight) การวิเคราะห์แนวโน้มผลกระทบ (trend impact analysis) เทคนิคการสร้างภาพ
อนาคต (scenario building) เทคนิคเชิงสถิติของเบย์เซียน (bayesian statistical) เทคนิคการวิเคราะห์
ผลกระทบภาคตัดขวาง (cross-impact analysis) เทคนิคกงล้ออนาคต (futures wheel) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2556). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับบริหารและวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 10.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณิดา ไกรสันติ และ รัสมนต์ คำศรี. (2559). แนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชา
วดี ตำบลปรก อำเภอสระเดา จังหวัดสงขลา. เอกสารการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ
และนานาชาติ ครั้งที่ 7. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- นาวัน พรหมใจสาและคณะ. (2563). เอกสารประกอบการสอน รายวิชาศาสตร์พระราชา. เชียงราย:
สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- วรรณิดา สารีคำ จันทิมา พรหมเกษ และ จักรเศ เมตตะธำรงค์. (2562). ศักยภาพการจัดการห่วงโซ่อุปทานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่มีต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรในจังหวัดสกลนคร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)* 12(5): 1482-1500.
- สุดถนอม ต้นเจริญ. (2559). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบางขันแตก จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 13(2): 1-24.
- Dworkin, S. L. (2012). *Sample size policy for qualitative studies using in-depth interviews. Archives of Sexual Behavior*, 41(6): 1319-1320. doi:10.1007/s10508-012-0016-6
- Fusch, P. I., & Ness, L. R. (2015). *Are We There Yet? Data Saturation in Qualitative Research. The Qualitative Report*, 20(9): 1408-1416.
- Guest, G., Bunce, A., & Johnson, L. (2006). *How many interviews are enough? An experiment with Data Saturation and variability. Field Methods*, 18(1): 59-82.
- McKeen, James D.; & Smith, Heather A. (2003). **Making IT Happen: Critical Issues in IT Management**. Ontario: Wiley.
- Onwuegbuzie, A. J., & Leech, N. L. (2007). *A Call for Qualitative Power Analyses. Quality and Quantity*, 41: 105-121. doi:10.1007/s11135-005-1098-1